

Jean des Cars

ÎN INIMA
REGALITĂȚII

Traducere din limba franceză de Lia Decei

Prefață de Simona Preda

CORINT
ISTORIE

—2023—

Teodora, prostituata care a devenit împărăteasă

Acțiunea se petrece la Constantinopol, numele dat anticului Bizanț de către împăratul Constantin în anul 330. Trebuie să amintim că, între 284 și 305, Imperiul Roman a fost condus de doi împărați: împăratul din Apus, la Roma, și împăratul din Răsărit, la Bizanț. Constantin va face din capitala care îi poartă numele orașul cel mai puternic din Imperiul Roman de Răsărit. Din punct de vedere strategic, orașul permite controlarea accesului în Marea Neagră și trecerea spre Asia.

În timp ce Imperiul Roman de Răsărit este prosper, Imperiul Roman de Apus dispare în 476, când războinicul german Odoacru cucerește Roma și îl detronează pe ultimul împărat, micul Romulus Augustulus, un adolescent terorizat. Însemnele imperiale sunt trimise la Constantinopol. După 17 ani, în 493, Peninsula Italică, Sicilia și Dalmația trec sub dominația ostrogoților. Imperiul Roman nu mai există decât în partea sa orientală. Noua Romă se numește Constantinopol.

În ianuarie 532, Constantinopolul este pradă unei violente răscoale împotriva împăratului de la acea vreme, Iustinian. Ca întotdeauna în acest oraș, totul a pornit de la Hipodrom. Este o arenă gigantică de circ, aflată mai jos de palatul imperial. Poate

primi mai bine de 100 000 de spectatori. Acolo au loc de obicei cursele de care, dar și spectacole de teatru, dresaj de animale și tot felul de serbări.

Hipodromul este ocupat de două facțiuni, Albaștrii, care reprezintă mai degrabă patricienii și aristocrația orașului, și Verzii, restul populației. Răscoala a pornit de la Verzi, care considerau că presiunea fiscală este insuportabilă: în mijlocul Hipodromului, ei l-au învinuit de asta pe împărat, aflat în loja sa. Albaștrii i-au insultat pe Verzi. Cele două facțiuni au părăsit Hipodromul și s-au răspândit în Constantinopol pentru a-și regla conturile. Au fost incendiate clădiri. Strigătul lor de luptă era *Nika!* („Învinge!”).

Împăratul poruncește să fie arestați șefii răsculaților, care sunt condamnați la moarte. Doi dintre cei condamnați la spânzurătoare au supraviețuit pentru că funia s-a rupt sub greutatea lor. Răsculații, Albaștri și Verzi deopotrivă, au cerut să fie grațiați de Iustinian, însă împăratul a refuzat. Din acel moment, răsculații au hotărât să îl detroneze pe suveran și să-l schimbe cu descendentul unui fost monarh, Hypatios. Ei l-au condus la Hipodrom și i-au înmănat însemnele imperiale, convinși că Iustinian a fugit din palatul său...

În realitate, acesta s-a baricadat în reședința sa împreună cu Teodora, soția lui, și cu mai mulți senatori. Toți știau că, la câteva sute de metri mai jos de palat, poporul îl aclamă pe Hypatios. Iustinian și suita sa aveau două posibilități: fie să fugă cu o corabie, căci palatul se afla pe țărmul mării, fie să combată răzmerița, cu riscul de a-și pierde viața, căci poporul este dezlănțuit.

Împăratul și cei credincioși lui sunt cuprinși de panică. Se pregătesc să fugă când Teodora, împărăteasa, începe să vorbească, scuzându-se, căci în acea vreme nu se cuvinea ca o

femeie să vorbească în fața bărbaților și să le dea sfaturi: „Eu sunt convinsă că, în situația în care ne aflăm, nu este în avantajul nostru să fugim, chiar dacă ne-am găsi salvarea în fugă. Cu toții suntem condamnați la moarte încă de când ne-am născut. Cei care au purtat coroana nu trebuie să supraviețuiască după pierderea acesteia. Mă rog la Dumnezeu să nu fiu văzută nici măcar o zi fără mantia de purpură. Să nu mai văd lumina zilei când nu voi mai fi salutăată ca împărăteasă! Dacă vrei să fugi, ce-zare, foarte bine: ai comori, ai corăbii, iar marea e în fața ta. Dar te temi că dragostea de viață te va expune la un exil mizerabil și la o moarte rușinoasă. Îmi place vechea zicală care spune că purpura este cel mai frumos giulgiu pentru un împărat”.

Istoricul Procopius ne-a transmis acest impozant discurs. Era secretarul generalului Belizarie și martor al acestor evenimente.

Teodora țintise unde trebuia: foarte supărat, Iustinian nu-și va abandona tronul. Cei doi soți (căci cuplul guvernează) îi trimit pe cei mai buni generali, în frunte cu strălucitul Belizarie, împotriva răsculaților și a gărzilor palatului care tocmai îi juraseră credință lui Hypatios. Facțiunea Albaștrilor a fost mituită ca dovadă că Iustinian este alături de ei. Aceștia s-au desolidarizat de Verzi și i-au aclamat pe împărat și împărăteasă.

Trupele lui Belizarie au pătruns în Hipodrom și i-au masacrat conștiincios pe manifestanți, sub privirile oripilate ale lui Hypatios. A fost un adevărat carnagiu: mai bine de 30 000 de morți au fost îngropați chiar în interiorul Hipodromului! Hypatios se lăsase aclamat, o va plăti cu viața.

Revolta a fost înăbușită în câteva ore, însă orașul este devastat. Sfânta Sofia a fost incendiată și va fi reconstruită. Iustinian și Teodora au arătat, într-un mod spectaculos și nemilos, că era mai bine să nu-i înfrunți. În realitate, Teodora îi salvase tronul lui Iustinian. Dar cine este această femeie providențială?

Teodora: de la teatru la galanterie, apoi la tron

Teodora s-a născut în jurul anului 500. Tatăl ei, Akakios, păzea urșii facțiunii Verzilor în Hipodrom. Sora ei mai mare se numea Comito. O a treia fată se va naște mai târziu, Anastasia. Familia este creștină, creștinismul este religie de stat în imperiu din vremea lui Teodosie, la sfârșitul secolului al IV-lea. De la sfârșitul secolului următor, Constantinopolul devine un bastion al creștinătății și refugiul culturii greco-romane, în timp ce Roma este devastată de barbari.

Familia face parte din personalul de la Hipodrom. Nu este un statut social de invidiat, dar în această lume particulară se va dezvolta mica Teodora. Ea are în jur de trei ani la moartea lui Akakios. Mama ei se află într-o situație precară. Foarte repede, se va căsători cu un alt bărbat, sperând că acesta va putea să preia postul de paznic al urșilor. Însă șeful facțiunii Verzilor a ales în mod deliberat pe altcineva. Văduva lui Akakios își va manifesta suferința, nefericirea ei și a fetelor ei într-un mod teatral.

Într-o zi de spectacol la Hipodrom, care era plin ochi, mama și cele trei fete și-au făcut apariția ca suplicante, purtând pe cap coroane de flori, și s-au instalat, în mod ostentativ, în fața șefilor Verzilor. Această apariție spectaculoasă nu i-a făcut pe aceștia să-și schimbe părerea. Din fericire pentru ele, șeful facțiunii Albaștrilor își pierduse paznicul de urși. Tatăl vitreg al Teodorei a fost ales pentru a-l înlocui. Situația familiei s-a restabilit. Un mic detaliu totuși: familia a trecut de la Verzi la Albaștri, adică de la clanul plebei la cel al patricienilor...

Născute în mediul Hipodromului, adică printre oamenii spectacolului, cele trei fiice ale lui Akakios vor deveni actrițe, la fel ca mama lor înainte de ele. La vârsta de 12 ani, nubilă din punct de vedere juridic, Comito, cea mai mare, primește

o educație artistică destul de completă: teatru, mimă și cânt. Teodora își însoțește sora; este servitoarea ei. Amândouă sunt încântătoare.

Apoi, este rândul Teodorei să urmeze aceeași ucenicie la vârsta de 12 ani. Trebuie să spunem că la Constantinopol, la fel ca la Roma, actrițele, chiar și cele foarte tinere, sunt curtezane, practicând prostituția cu multă naturalețe. Seducătoare și fermecătoare, sunt invitate de admiratori, care le propun un alt fel de jocuri... Sunt plătite, uneori scump, pentru a anima dineuri și serate, atunci când știu să cânte. Pentru a fi clar, de la vârsta de 12 ani, Teodora este prostituată.

Se pare că excela, de altfel, în arta mimei. Are mult aplomb și este nerușinată. Procopius din Caesarea spune multe lucruri bune despre Teodora în *Despre zidiri (De aedificiis)*, lucrare comandată de împărat, dar și la fel de multe lucruri rele în pamflețul *Istoria secretă*. În aceste condiții, este dificil să știm care este adevărul. În fapt, iată cum o descrie: „De altfel, Teodora avea o înfățișare plăcută și frumoasă, statura mărunță și fața puțin cam palidă, dar nu prea mult și o privire totdeauna sălbatică și pătrunzătoare”¹.

Trăia din prostituție. Era un statut precar, fiindcă legea le interzicea prostituatelor să se mărite. Puteau spera în cel mai bun caz să găsească un protector și să devină concubina acestuia. Asta se va întâmpla cu Teodora.

A întâlnit un bărbat foarte bogat, originar din Tyr, pe nume Hekebolos. Este guvernatorul Pentapolisului, una dintre provinciile din Cirenaica, în estul Libiei de azi. Aflat în trecere prin Constantinopol, s-a îndrăgostit de frumoasa Teodora și a invitat-o să-l însoțească la Sozusa, actualul Benghazi.

---

¹ Procopius din Caesarea, *Istoria secretă*, trad. H. Mihăescu, Ed. Academiei, București, 1972 (n. tr.).

Teodora a părăsit, prin urmare, Constantinopolul împreună cu protectorul ei și a devenit o femeie bogată, întreținută într-un magnific palat. Era metresa unui bărbat important, care avea mari responsabilități. El o inițiază în politică și uneori îi încredințează unele misiuni secrete. Fără îndoială, își utiliza farmecele pentru a negocia diverse afaceri sau pentru a obține anumite informații...

Probabil că atunci a adus pe lume singurul ei copil, o fată. Putem presupune că tatăl este Hekebolos. Dar după un timp, acesta se plictisește de Teodora și o alungă. Nu cunoaștem motivele, dar se poate presupune că i-a dat ceva bani. Ea nu s-a întors la Constantinopol pe mare, ci a întreprins o lungă călătorie pe uscat. Fără să știe, va descoperi astfel teritoriul care va deveni curând imperiul său.

Prima oprire a fost la Alexandria, apoi a ajuns la Antiohia. Acolo o întâlnește la Hipodrom pe dansatoarea numită Macedonia, care o ia sub protecția ei. Grație acesteia, Teodora poate să-și urmeze drumul spre Constantinopol.

A ajuns acolo în jurul anului 520. Macedonia a fost cea care a prezentat-o lui Iustinian. El are 38 de ani, este nepotul împăratului Iustin I și este desemnat să-i urmeze la tron. Iustin a devenit împărat aproape din întâmplare. Originar din Tracia, de origine umilă, făcuse o carieră militară și reușise să devină șeful gărzii palatului. La moartea împăratului Anastasius, în 518, a fost însărcinat să plătească soldații pentru ca aceștia să-l aclame pe noul suveran, Teocrit. Iustin i-a plătit pe soldați, aceștia l-au considerat generos, numele lui a circulat și, până la urmă, a fost proclamat împărat în locul lui Teocrit!

Cu mult înainte de a ajunge la putere, îl chemase la Constantinopol pe nepotul său Iustinian. Voia să-l ajute să urmeze o frumoasă carieră militară. Grație lui, Iustinian a devenit

ofițer, membru al gărzii de onoare a suveranului. La palat, s-a familiarizat cu modul în care funcționa imperiul. Odată ajuns la putere, în 518, Iustin îl adoptă pe cel pe care îl tratează deja public ca pe fiul său. Așadar, Iustinian este moștenitorul tronului.

Între Teodora și Iustinian a fost, se poate spune, un *coup de foudre*. Pare uimitor că, la vârsta lui, Iustinian este încă necăsătorit. S-ar fi putut însura cu o fată bogată, devenind astfel aliatul unei puternice familii din aristocrație. Însă a preferat să-și împartă viața și puterea cu o fată născută în Hipodrom și obligată să se prostitueze. Dar la fel ca Teodora, Iustinian avea origini extrem de modeste. Nu a vrut să se însoare cu o patriciană, care să-l disprețuiască și să-l facă să se simtă inferior. Chiar având statutul de viitor împărat, a preferat să o ia în căsătorie pe superba Teodora, în pofida trecutului ei, căci era inteligentă și ambițioasă și îi va fi întotdeauna devotată.

A devenit imediat amanta lui. Nici nu putea fi vorba de căsătorie, căci o lege dată de împăratul Constantin le priva pe actrițe de drepturi civile, deci de posibilitatea de a se mărita. El i-a cerut atunci unchiului său, împăratul, să o ridice pe Teodora la rangul de patriciană. A abrogat, de asemenea, o lege care împiedica uniunea unui nobil cu o fostă actriță. Odată înlăturate aceste obstacole juridice, Iustinian s-a căsătorit cu Teodora în 525. Nu se știe dacă respectiva ceremonie a avut loc la Sfânta Sofia.

Cuplul s-a instalat într-o somptuoasă reședință care făcea parte din palatul mare. La 1 aprilie 527, împăratul Iustin I, în vârstă de 75 de ani, îl proclamă oficial pe Iustinian moștenitorul său și îl numește stăpân al imperiului. Câteva zile mai târziu, îi încoronează pe succesorul său și pe soția acestuia, de data aceasta în cadrul magnific al Sfintei Sofia. Teodora și Iustinian poartă veșmintele încoronării. Tânăra este nevoită să se încline pentru a

primi o diademă grea de aur și pietre prețioase, din care coboară șiraguri de perle¹. Poporul îi aclamă pe amândoi.

Din acest moment, imperiul este condus de un cuplu, situație inedită la Constantinopol. Iustin I a murit câteva luni mai târziu. Succesorii lui, Iustinian și Teodora, aveau mari proiecte pentru imperiul din Orient. De acum înainte, și pentru prima oară în Imperiul Roman de Răsărit, puterea este bicefală: funcționarii jură credință cuplului imperial, numindu-i „Preasfinții și preapioșii noștri suverani Iustinian și Teodora”. Dar, pentru că nu poate lua parte în mod oficial la consiliul de guvernare, ea va acționa într-un mod mai discret, în culisele puterii.

Cei doi soți s-au înconjurat de persoane sigure, în care pot avea încredere. Primul dintre acești fideli este generalul Belizarie. El este brațul armat al lui Iustinian. Teodora l-a înșurat cu Antonina, una dintre prietenele ei de la Hipodrom. Aceasta este mai mare cu câțiva ani decât Belizarie, îl însoțește în toate campaniile și este agentul de informații al Teodorei. Împărăteasa o folosește pe Antonina pentru a-l influența pe Belizarie și a-i orienta deciziile.

Un alt general important al lui Iustinian este Sippas. Teodora îl va căsători cu sora ei mai mare, Comito. Pentru acest bărbat, este o mare onoare să intre în cercul familial al suveranului. De fapt, dacă ne uităm mai bine la apropiatăii cuplului imperial, realizăm că toți se află sub vigilenta supraveghere a Teodorei...

Recucerirea Imperiului Roman

Iustinian este un cuceritor, chiar dacă nu este văzut pe câmpurile de bătălie. Are încredere în generali, iar scopul lui este restaurarea

---

¹ Așa sunt reprezentați Iustinian și Teodora în mozaicurile din biserica San Vitale de la Ravenna, Italia, realizate în secolul al VI-lea (n. tr.).

Imperiului Roman. Vrea să recupereze teritoriile cucerite de barbari și să aducă, din nou, creștinismul acolo. Începe cu Africa de Nord, altădată grâнарul Romei, ocupată de vandali din secolul al V-lea. În 533, Belizarie, însoțit de Antonina, a lansat o ofensivă împotriva Cartaginei. A cucerit orașul în mai puțin de trei săptămâni. Pentru a sărbători această victorie, Iustinian a restabilit vechiul obicei al triumfului roman: Belizarie și armata lui, urmați de prizonieri și de pradă, au defilat la Constantinopol până la Hipodrom, unde se afla loja imperială în care stăteau Iustinian și Teodora.

După Africa de Nord, împăratul s-a îndreptat spre frontiera orientală. Au fost date numeroase asalturi, atât în Europa, cât și în Siria și în Egipt, pentru a încerca să se stabilizeze hotarele imperiului. Însă cel mai mare vis al său este să recucerească Peninsula Italică. Aceasta se află în mâinile regilor ostrogoți, care întrețin relații diplomatice bune cu Constantinopolul, dar sunt total independenți de Imperiul Roman de Răsărit. Certurile dinastice care au sfâșiat regatele ostrogote după moartea regelui Teodoric le vor oferi lui Iustinian și Teodorei ocazia de a se impune în Italia. Pretextul a fost să răzbune moartea fiicei lui Teodoric, asasinată de soțul ei, Theodat, noul rege ostrogot.

În 535, două armate imperiale au debarcat în peninsula, una din Dalmația, cealaltă, comandată de Belizarie, din Sicilia. Belizarie a cucerit Roma în decembrie 536. Orașul nu era capitala regatului ostrogot, ci reședința papei, și era important ca acesta să fie eliberat de povara reprezentată de invadator. În anul următor, Belizarie a pornit să cucerească nordul peninsulei. În anul 540, el a ocupat Ravenna, capitala ostrogoților.

Italia este recucerită în întregime. Iustinian și Teodora nu mai trebuie decât să-și pună amprenta pe teritoriile fostului Imperiu Roman de Apus. Ei sunt suverani-constructori. Și au dovedit-o deja la Constantinopol.

Epoca de aur a artei bizantine

Înainte de toate, Iustinian și Teodora vor să reinventeze Constantinopolul. În 527, au ctitorit o primă biserică în interiorul palatului. Însă cea mai mare provocare arhitecturală a lui Iustinian este, bineînțeles, reconstruirea Sfintei Sofia după incendiul care o distrusese în timpul răscoalei Nika.

Această biserică era foarte importantă pentru că fusese concepută de către Constantin ca loc de înmormântare al împăraților și patriarhilor de la Constantinopol. Cinci ani le-au fost necesari arhitecților Anthemios din Tralles și Isidor din Milet pentru a o reconstrui. A fost inaugurată la 27 decembrie 537. Imensa cupolă cu diametrul de 30 de metri se sprijină pe coloane: o veritabilă realizare tehnică. Dedicat Sfintei Înțelepciuni (*Aya Sofia*), edificiul este giuvaierul orașului Constantinopol.

Iustinian nu a uitat-o pe Teodora: ea îi este asociată în dedicația gravată lângă altar: „Îți oferim ceea ce este al tău pentru că este deja al tău, o, Hristos, noi, slujitorii tăi, Iustinian și Teodora. Binevoiește să accepți, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, care te-ai întrupat și ai fost răstignit pentru noi”. În timpul inaugurării Sfintei Sofia, Iustinian ar fi strigat: „Solomon, te-am învins!” Asta însemna că Sfânta Sofia era mai frumoasă și mai mare decât Templul lui Solomon din Ierusalim. Decorul interior al bazilicii este somptuos, cu mozaicuri de aur specifice artei bizantine. Multe au dispărut de-a lungul secolelor. Au supraviețuit câteva la primul etaj. Altfel, nu le mai puteam vedea astăzi...

Și alte edificii vor înfrumuseța orașul Constantinopol. Teodora a poruncit să fie înălțat Palatul Metanoia, care înseamnă Mântuirea, destinat prostituatelor care se căiau.

Marca lui Iustinian și a Teodorei se regăsește în toate marile orașe ale imperiului: în Biserica Sfântul Ioan din Efes, o frescă

reprezintă cuplul imperial încoronat de Hristos. La fel în Antiohia. Dar triumful arhitectural al cuplului imperial se află, bineînțeles, la Ravenna, în bazilica San Vitale. Episcopul Maximianus a fost cel care a condus lucrările. Interiorul este în întregime decorat cu mozaicuri policrome. Numeroase scene din Vechiul Testament sunt reprezentate acolo, însă cele mai deosebite se situează de o parte și de alta a absidei. Este vorba despre două mari panouri: Iustinian figurează în centrul primului panou, îmbrăcat într-o hlamidă purpurie, prinsă pe umărul drept cu o fibulă împodobită cu perle. Pe cap are o diademă cu pietre prețioase. La stânga lui se află Maximianus, episcopul în timpul căruia s-a încheiat construcția bazilicii, ținând o cruce în mâini.

În fața mozaicului reprezentându-l pe împărat se află cel în care apare Teodora. Atitudinea ei hieratică este subliniată de pliurile masive ale hlamidei purpurii și de diadema cu perle și pietre prețioase. Ochii ei mari, căprui par că privesc fix în ochii lui Iustinian, situat în fața ei. Împărăteasa este însoțită de doamnele din suita ei îmbrăcate în veșminte bogate.

Bazilica a fost sfințită în 547 de către episcopul Maximianus. Astăzi este complet intactă. Ravenna merită să fie vizitată: este singurul loc în care poate fi văzut încă întreg mozaicul care reprezintă acest cuplu maiestuos și triumfător.

Exercitarea puterii

Iustinian și Teodora au instituit un ritual de curte mult mai fastuos decât al predecesorilor. Cer să fie numiți nu „împărat” și „împărăteasă”, ci „stăpân” (*despotes*, în greacă) și „stăpână”. Restul lumii erau servitorii...

Pentru a-i saluta, vizitatorii lui Iustinian și ai Teodorei trebuie să se prosterneze și să sărute picioarele lui și ale ei. Cuplul imperial

a reluat codul monarhiilor orientale, care revendicau superioritatea de esență divină a regelui. Este o ruptură completă cu vechiul spirit roman căruia pretindeau totuși că îi asigură continuitatea.

Însă comportamentul lui Iustinian este complet diferit în timpul audiențelor private. Împăratul este un om simplu, afabil și accesibil. În schimb, Teodora își cultivă imaginea de idol inabordabil. Ea îi lasă să aștepte ore în șir pe oamenii care au obținut o audiență. Și se poate arăta de-a dreptul detestabilă dacă a decis să fie așa!

Iustinian nu este cunoscut numai ca un cuceritor și un constructor. El a fost și jurist. Codul lui Iustinian este una dintre bazele dreptului roman. A fost un mare legislator și nu s-a temut s-o asocieze pe Teodora operei sale. Ea nu avea dreptul să legifereze, dar l-a inspirat adesea pe soțul ei. Măsurile luate de Iustinian împotriva prostituției, condamnându-i pe proxeneți, au fost inspirate de ea. Pentru a arăta că este alături de soțul ei în angajamentele acestuia, a răscumpărat mai multe fete pentru a le plasa în mănăstirea Mântuirii.

Iustinian a reformat și legile împotriva adulterului. De acum înainte, chiar dacă soția vinovată este trimisă într-o mănăstire, soțul ei are doi ani la dispoziție pentru a o ierta. Însă Iustinian și Teodora nu doar că rescriu legea împreună. Sunt și profund atașați unul de altul. Cu toate acestea, un episod dramatic este pe punctul de a-i face să se clatine...

Un cuplu unit în fața încercărilor

În 541, la Constantinopol a izbucnit o epidemie de ciumă bubonică. Boala a făcut ravagii. Cronicarul Procopius vorbește de 5 000 de morți, iar Ioan din Efes menționează 16 000 de victime. Cel mai grav este că împăratul se îmbolnăvește... Șansele de supraviețuire sunt atât de slabe, încât se crede că este condamnat.

Vestea se răspândește ca focul. Or, Iustinian nu a desemnat un moștenitor și cuplul nu are copii împreună. Acest zvon ajunge în cadrul armatei. Belizarie și alți generali, aflați pe atunci în Orient, afirmă că nu se vor întoarce la Constantinopol dacă Iustinian moare, iar Teodora ia singură hotărârea să-l numească pe succesorul acestuia. Vestea o uimește pe împărăteasă. Înțelege că autoritatea ei depinde de soț. Dacă Iustinian moare, ea dispare din punct de vedere politic. Din fericire pentru Teodora, soțul ei a supraviețuit epidemiei. Răzbunarea ei împotriva celor care au vrut s-o elimine va fi teribilă...

Îl convoacă mai întâi la palat pe unul dintre generalii care o trădaseră, pe Buzes. Poruncește să fie aruncat imediat în temniță, acolo unde va rămâne mai bine de doi ani, până când s-a domolit mânia Teodorei.

Pentru Belizarie, lucrurile sunt mult mai grave; el este cel mai fidel dintre fideli și el a realizat cele mai frumoase cuceriri ale lui Iustinian. Însă Teodora reușește să-l convingă pe soțul ei că Belizarie l-a trădat în timp ce era bolnav. Împăratul îi retrage conducerea armatei din Orient. Nu mai conduce nimic. Este pus la index timp de câteva luni înainte de a fi iertat de împărăteasă. Dar nedreptatea căreia i-a căzut victimă l-a distrus iremediabil.

În exercitarea puterii, Teodora s-a arătat nemiloasă și uneori foarte nedreaptă. Iustinian o făcuse primul lui locotenent și, până la epidemia de ciumă, a jucat perfect acest rol. Trăgea sforile în stat, își dădea cu părerea în materie de religie sau de legislație. Își constituise adevărate rețele. Se amestecase, de asemenea, în viața privată a oamenilor care depindeau de ea, obligându-i să încheie căsătorii pe care nu le doreau sau împiedicându-i să se căsătorească! Simțea o adevărată plăcere să umilească marile familii obligându-le să frecventeze și chiar să finalizeze căsătorii cu bărbați sau femei cu origini modeste. Această revanșă socială

o exalta. Era dură, puternică și ranchiunoasă. Numai boala lui Iustinian a făcut-o să înțeleagă fragilitatea poziției sale.

Parcursul Teodorei este unic. Plecată de la cea mai joasă condiție, s-a ridicat la cea mai înaltă poziție, în vârful puterii din imperiu. S-a stins înainte de soțul ei, la 28 mai 548, probabil în urma unui cancer. Nu i-a dăruit un succesor. Trupul său, în veșmântul imperial împodobit cu bijuterii, perle și pietre prețioase, a fost așezat într-un sarcofag de alabastru. Acesta a fost depus în mausoleul imperial, încă neterminat. Monumentul a fost inaugurat abia la 28 mai 550, la comemorarea a doi ani de la moartea sa.

Iustinian, căruia îi fusese soție, suflet-pereche, parteneră la putere, a continuat să o omagieze. După victoria împotriva hunilor, în august 559, întors la Constantinopol, s-a oprit la mormântul Teodorei. A aprins lumânări și s-a rugat îndelung.

Nu s-a recăsătorit niciodată. Nimeni nu putea să o înlocuiască pe Teodora, nici ca soție, nici pe post de confidentă. Iustinian a murit la 15 noiembrie 565. Și el odihnește într-un sarcofag de alabastru, în mausoleul imperial, alături de cea care îl aștepta de 17 ani.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Brion, Marcel, *L'Aventureuse réussite de Théodora*, Gallimard, Paris, 1934.

Girod, Virginie, *Théodora, prostituée et impératrice de Byzance*, Tallandier, Paris, 2020.